

Paul Kaaritan Ephesus Sannao Ati'o

Di'oraz kaarita daua'o

Di'oraz kaarita saada-kao mishidainao ati'o Ephesus iainaouz. Paul saadanii wuru'ukaaritaz, utaapa-kao dono'o taraa-kizai ii, Rome ia'oraz.

Ukowaadan ū'ati Tominkaru sha'apata'azoonii kida dau'an. Ukowaadan na'apam Tominkaru aipan pabaokopatan ipai patomaniinao, aokazi iainaao na'iki imi'i baara ainao. Ubaokopata'azon ū'yaun Christ ida'an bauda'apa'o choochi nii, uru'o nii ū'zowaunaa nii.

Na'iki Paul kowaadan mishidainao ati kaina'a umanawunu'o aimaakan Tominkaru taa'azon na'iki usha'apata'azon ū'ati Christ ida'an; Christ ida'ana'o ū'oiian kida so'ota-kao ū'ai, na'iki uruu ida'ana'o Tominkaru zaamatan naa ū'yaun, paudainao ni'i naa.

Di'ora'a kaarita ida'a kaimanaiman Christ kainaabata-kao pidannao ati. ū'tukapa-kinaa nii ukamarainpanun; ū'tukapa-kinaa nii na'apam umarina'atan oia'o pidan ai; ū'tukapa-kinaa nii umanawunu'o ukamunanun, na'iki ukaimanan.

Kaarita buutinpan kida

Paul kowaadan pasaadan dau'an kaarita 1:1-2

Christ na'iki mishidainao daua'o 1:3–3:21

Pa'ina'o mashaapa-karu Christ ida'a 4:1–6:20

Paul katokontan paparadan 6:21-24

¹ Di'oraz kaarita ū'garu Paul di'iki'o Tominkaru aipan kawana'ati'oraz ū'apostle-tinan Christ Jesus ati. ū'saadan ū'kaaritan ipai unao ati, Tominkaru

pidanannao, Ephesus iainaouz, mishidainaouz manawun Christ Jesus.

² Marii waDaru Tominkaru na'iki Naobanai Jesus Christ kamunanun u'ati na'iki utaa kizi un-yukunuu kaiman-kinaa nii.

Kaimana'o aimaakan ikoda-kao Christ ida'an

³ Tuukii wakonaukii-kidan Tominkaru, wanaobanaa Jesus Christ Tominkarunuz na'iki uDaruz. Uruu wuru'u kamunanu'oraz wa'ati, utaan ida'an kaiman kida'o aimaakan aokazi iki kida'oraz wadoronaa ati, wamashaapa-kinaa nii, na'iki usha'apatin-kinaa nii kaiman. Wuru'u usha'apatanuz wa'ati aimaakan kida kaikapa'a, uzaamatin-kidan idi'o waunao Christ ida'ati.

⁴ Patoman ua'ia'o zii amazada, Tominkaru zaamatana waunao Christ ida'ati; uzaamatan waunao uaipan idi waunao kaimanainao nii manawun paawun za'a, aonaa kizi oia'o ikoda-kao wa'ida'a. Umarainpan idi waunao,

⁵ kotua'ora'a naa ud'iitapan wuru'u pazaamata'azonuz waunao paudainao nii Jesus Christ sha'apatanii ida'an. Tuukii ukaimanan u'ati wuru'u usha'apatanuz aimaakan na'apa, panyukunuu kawana'ati'o na'iki paaipan kawana'ati'o.

⁶ Ukau'an wakonaukii-kidan Tominkaru ukamunanuñ idi manawun wa'ati. Mishi tuukii manawun utukapa-kidan pakamunanun wa'ati, wuru ida'ana'a udani umarainapanii sha'apataniaz.

⁷ Utorian waunao paudani izain shootan ida'an umawakan dono. Na'iki uizain ida'an wa'oian mainaabata-kao. Na'apa'o ida'an Tominkaru tukapa-kidan wa'ati umanawunu'o pakamuna-nun,

8 na'iki dobata utukapa-kidan pakamunanun wa'ati, paaitapaaban ida'an na'iki paaitapan ida'an ipai aimaakan.

9 Aizii paaipan kawana'ati'ora'a naa Tominkaru aida-kidan wa'ati aimaakan wuru'u kotua'oraz utaapa-kidan mashaa panyukunuu ii, usha'apata'azoniaz wa'ati, wuru'u Christ ida'ana'oraz naa usha'apatan.

10 Kaikapa'o wuru'u uaipanuz pasha'apatan aimaakan: Pakainaatanii kamoo kaawan dono ubaokopata'azon ipai daunuuda'u aimaakannao wuru'u aokazi iainao na'iki imi'i baara anainao kidaz bauda'apa'o naobanai waranu'u, uruu wuru'u Christ.

11 Aizii ipai aimaakan kida sha'apata-kaoaz na'apa Tominkaru aitan kawana'ati'o, na'iki uzaamataniii waunao papidanannao nii uzaamatin-kidan ida'an waunao Christ ida'ati. Usha'apanum kau'an kotua'ora'a naa Tominkaru dilitapan wuru'u pazaamata'azonuz waunao. Aizii umishia'a naa wuru'u pasha'apata'azonii kidaz na'apa paaipan kawana'ati.

12 Usha'apatan aimaakan kaikapa'a waunao Jewnao ati, mishidainaouznaa Christ kiwiin, uaipan idi wakonaukii-kidan pamanawunun.

13 Na'iki unao pana'ainaouz pidannao Jewnao ai, Tominkaru zaamatani'i naa kapam unao Christ ida'ati, uabatan na'iki umishidan dono'oraz mishi'o kuwai, tawuru'u Kaimana'oraz Kuwai Tominkaru kazannaatan dava'a'oraz unao. Aizii ukainaabatan wuru'u pazaamatanuz unao, utaan ida'an Kaimana'o Doronaa unao ati, ukowaadauzoniaz padyuuda'azon papidanannao ida'ati.

14 Uruu Kaimana'o Doronaa, Tominkaru kainaabata-kinaa mishi'o nii utaan wuru'u ukowaadaniaz pataa'azon diinal'iti'i. Wazaamatam nii wuru'u utaa'azoniaaz aimaakan uso'otan dono'o naa waunao kaimanaiman papidanannao nii. Uruu ida'ana'o nii tuukii pidannao konaukii-kidan Tominkaru umanawunun.

Paul toriinpan Tominkaru ati mishidainao dau'an

15-16 Tominkaru kamunanun idi waunao ati, aonaa õsookadan õtoriinpan u'ati unao dau'an, na'iki karikaonan da'i kapam õkonaukii-kidan uruu unao dau'an, sariapa õabatan di'iki'o unao unamunaa. Õabata tuukii umishidan Naobanai Jesus, na'iki õabata kapam ipai umarainpan Tominkaru pidannao. Uruu idi õtoriinpan kawana'ati, õtoriinpan Tominkaru ati unao dau'an.

17 Karikaonan da'i õtoriinpan Tominkaru ati, wanaobanaa Jesus Christ Tominkarunuz, uruu waDaru umanawunu'o. Õtoriinpan marii kizi utaan unao ati uaitapaaba-kinaa nii manawun, marii kizi ukainaabatinan unao ati uaitapa kizi uruu kaimanaiman.

18 Na'iki õtoriinpan, marii kizi Tominkaru da'atan unyukunuu kaimanaiman, uaitapa kizi na'apam ukaimanan na'iki umanawunu'o wuru'u aimaakan ukowaadaniaz pataa'azon papidanannao ati. Uruu ida'ati'o wuru'u udapadanuz unao na'iki uzaamatanuz unao papidanannao nii.

19 Na'iki õtoriinpan uaitapa kizi wuru'u umanawunu'oraz ma'ozaka-karu wa-zootapa'oraz ipai aimaakan kida ma'ozakan;

uruu ma'ozaka-karu ida'ana'o Tominkaru kaminka'utan na'iki uma'ozakadan waunao mishidainaouz. Na'iki uruu ma'ozaka-karu ukaiwaanii

²⁰ pakakuda-kinaa nii na'iki pakadishita-kida-kinaa nii Christ pamawaka-kizi iki, na'iki usakanata-kidanuz padiwa'ora antanapu* aokazi ii.

²¹ Christ, uruu umanawunu'o naobanai na'ii, uwazootapa ipai daunuuda'u wuru'u umanawunuinao na'iki ma'ozakainao kidaz doronainao, kai, diina'iti'i na'iki karikaonanu'o nii.

²² Tominkaru aipan ati, Christ waranuitapan nii ipai aimakannao. Na'iki Tominkaru zaamatan Christ kazowautapa'o nii wuru'u papidanannao mishidainaouz.

²³ Christ uruu mishidainaao zowauz, aizii ūnao unanaa. Christ ida'ana'o wuru'u mishidainaao ikodanuz pakakupa-kinaa nii na'iki pama'ozakakinaa nii. Na'iki uruu wuru'u taa'oraz kakupakinai ipai aimakannao ati, ipai amazada kawana'ati.

2

Tominkaru kazannaatan waunao pakamuna-nun ida'an

¹ Aizii kotua'a naa umamishidakan dono zii Christ, na'apa unao mawaka'o pidannao kawan umaizo'atikan idi Tominkaru paradan, na'iki usha'apaapan idi oii kida'o aimaakan.

* ^{1:20} usakanata-kidanuz padiwa'ora antanapu: Jewnao taapan pidan sakanata'o Naobanai diwa'ora antanapu, umanawunu'o uruu ipai ba'orainao ai.

2 Tuukii da'i usha'apatauzon dikauda kida'o aimaakan, uda'anen idi oiainao pidannao kaduz. Na'iki tuukii uizo'atiizon Satan paradan, kazowautapa'oraz oia'o doronainao doko ii aka, kaudina'oraz pidannao nyukunuu ii dikintapainaouz Tominkaru.

3 Ipa waunao na'apa'o kapam wamashaapauzon kiwiin; tuukii da'i waaipan wash'a'apatan oia'o aimaakan, na'iki ipai wash'a'apatan oia'o wanyukunuu aiapanii kidaz wash'a'apatan. Ukau'an na'apa'o nii padamata wapataka'utakao wa'oian dikan ii ba'oran oiainao kawan.

4-5 Mazan Tominkaru tuukii ukamunan-kidan waunao, utukapan pu'u waunao mawakainao pidannao kawan wa'oian idi na'iki wadikintapan idi manawun uruu. Mazan umarainpan idi waunao tuukii, utaa wa'ati kakupa-karu Christ tuma. Soo Tominkaru kamunanun idi'o manawun wuru'u ukazannaatanuz waunao.

6 Na'iki Tominkaru kadishita-kidan waunao wamawaka-kizi iki Christ tuma, na'iki usakanata-kidan waunao baokopa Christ tuma aokazi ii. Tominkaru sha'apatan aimaakan wa'ati kaikapa'a uzaamatan idi waunao Christ ida'ati.

7 Na'iki Tominkaru sha'apatan aimaakan kaikapa'a, uaipan diina'itiinao pidannao tukapan wuru'u pakaimannuz manawun na'iki pakamunanun wa'ati, Christ Jesus ida'ana'oraz usha'apatan. Mishi ukaimanan ipai uwazootapan ba'oran aimaakan kida kaimanan.

8 Tominkaru kamunanun idi manawun, ukazannaatan unao umishidan idi Christ. Aonaa unao kaimanan idi'o mani wuru'u

ukazannaatanuz unao, mazan kana'apani'o karikaonan utaan.

⁹ Na'iki aonaa unao sha'apatan dikan ia'o mani kaiman kida'o aimakan, uruu idi aonaa turuu pidan kian "Ökaimanan idi'o manawun wuru'u õkazannaata-kaoaz."

¹⁰ Tominkaru pa'an wuru'u toma'oraz waunao pa'ina'o pidannao nii, sha'apata'o nii kaiman kida'o aimakan, wuru'u kotua'oraz naa utaapan wash'a'apatan nii. Wazaamata-kao idi Christ Jesus ida'ati, turuu wash'a'apatan kaikapa kida'o aimakan.

Tominkaru kaimanaaka-kidan Jewnao na'iki Gentilenoa

¹¹⁻¹² Unao Gentilenoa pana'a'o pidannao udukuzunnao ida'an, Jewnao ai. Na'iki Jewnao dakotan unao machootin-kainao nii, usha'apanum kau'an ūnao choota-kariwainao* pa'an. Mazan wuru'u ūchoota-kaoaz pidan sha'apatanii karikaonan paka'u ida'an. Mazan uruu dono aona'o zii uzaamatinan Christ ida'ati, na'iki tawarainao zii unao, na'iki aona'o zii ukawiizin Tominkaru pidanannao kawan. Na'iki uruu dono aonaa unao ati'o mani wuru'u Tominkaru kowaadaniaz pasha'apata'azon papidanannao ati,[†] na'iki uruu dono aonaa kanom uzaudapan sha'apa'o nii u'ati, na'iki aonaa uTominkarun nii.

* **2:11-12 choota-kariwainao:** Putukapa 'chootin-karu' daua'o kaarita tokon ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao ida'a. † **2:11-12 Tominkaru kowaadaniaz pasha'apata'azon papidanannao ati:** uruu dakota-kao covenant. Putukapa kaarita tokon ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao di'ii.

13 Mishi kiwiin munapo ubuutapako Tominkaru ai. Mazan aizii unao baulda'apatina'oraz Christ Jesus ida'ati, maonapada-kariwai'i naa unao Tominkaru ida'ati Christ izain shootan ida'an umawakan dono'oraz.

14 Christ wuru'u wakaimanaaka-kinaaz, uruu kaimanaaka-kida'o Jewnao na'iki Gentilenoa na'iki baulda'apatina'a naa ūdyau. Kiwiitapa ūmashaapan kashanau-kidaaka, mazan aizii Jesus zikada'a naa wuru'u awautapa'oraz Jewnao na'iki Gentilenoa ūkaimanaakan ai.

15 Usha'apata aimakan na'apa pamarina'ata-kidan ida'an ipai wuru'u Jewnao kakinaorinaa kidaz pamawakan ida'an. Usha'apatan aimakan kaikapa'a ubauba'apata'azon idi na'iki ubaokopata'azon idi Jewnao na'iki Gentilenoa pa'ida'ati. Uruu idi aizii utukapan ūdyau baulda'apa'o pidan kaduz nii. Uruu idi aizii kaimanaaka'a naa ūdyau.

16 Pamawakan ida'ana'o wuru'u Christ kaimanaaka-kidanuz dya'utama'o pidannaotonaazinaa, ubauba'apatan ūdyau na'iki ukaimanaaka-kidan naa ūdyau Tominkaru tuma. Ukau'an aonaa powa'a ūzoono-kidaakan.

17 Christ kaawanuz imili baara ati, ukowaadapa'anan Kaimana'o Kuwai kaimanaaka-karu dau'u, ipai pidan ati na'iki unao Gentilenoa ati munapoinaouz Tominkaru ai, na'iki waunao Jewnao ati'o kapam, maonapainaouz Tominkaru ida'a.

18 Uruu Christ ida'an turua'a naa aizii waunao Jewnao na'iki unao Gentilenoa wa'atin waDaru Tominkaru kanaapu ati, Kaimana'o Doronaa

ma'ozakan ida'an.

¹⁹ Ukau'an unao Gentilenoa aonaa tawarainaou'u naa mani oo ba'oran kaduz pidannaou'u naa mani, mazan unao bauda'apata-kariwai'i naa Jewnao tuma. Bauda'apa'o wiizai di'iti'ora'a naa aizii uzaamatinpan baokopa Jewnao tuma, Tominkaru pidanannaouz. Uruu idi aizii baokopatinainaou'u naa unao Tominkaru pidanannaao bii iti.

²⁰ Ipaí unao mishidainao, na'apa kabaun toma-kao kawanu'o unao. Aizii wuru'u apostlenao na'iki Tominkaru prophetinnaouz, kabaun orodanaa ñao. Aizii Christ Jesus uruu kuba, ma'ozaka'o udiridapan kabaun toronnaa kida.

²¹ Uruu wuru'u dadara'oraz uzaamatapan na'iki ukadishitapa-kidan kabaun, uruu di'iki'o kabaun tominan udaru kaimana'o na'iki umanawunu'o kabaun, soo Naobanai Tominkaru kaiwaapan ni'o.

²² Unaو Gentilenoa uzaamatinan id'i'i naa Christ ida'ati, baokopa'ora'a naa uzaamatinpan ba'oran mishidainao tuma. Ukau'an unao wuru'u umanawu'oraz kabaun Tominkaru mashaapakiziz paDoronaan ida'an.

3

Paul kakuwaapatinan Gentilenoa ati

¹ Ukau'an õgaru Paul, õtoriinpan Tominkaru ati unaو Gentilenoa* dau'an. Di'i õgaru'u taraakizai'i õtaraapa-kao, õkowaadapan dikan ii kaimana'o

* **3:1 Gentilenoa:** pidannaou pana'a'o Jewnao ai. Putukapa kaarita tokon ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao di'ii.

kuwai, Christ Jesus dyuudaniaz õkowaadan unao ati.

² Ōaitapa uabatani'i naa na'apam Tominkaru kaimanan manawun õ'ati, utaan ida'an õkaudin-kizi nii, õkaminka'uta kizi unao.

³ Mishi Tominkaru tukapa-kida õ'ati pasha'apata'azoo nii aimaakan wuru'u mashaa'oraz utaapauzon. Uruu õkowaadazaaniaz masakauda'u u'ati õkaaritan ida'a.

⁴ Aizii utukapan dauna'an wuru'u õkaaritanuz, uaitapan nii mishi'o wuru'u Tominkaru tukapa-kidanuz õ'ati pasha'apata'azonii aimaakan, Christ ida'ana'oraz.

⁵ Mazan kotu'u, kiwiitapainao pidannao ati, aonaa Tominkaru kowaadan na'iki aonaa utukapa-kidan wuru'u pasha'apata'azoniaza aimaakan. Mazan kai'i naa pa'an ukowaadan na'iki utukapa-kidan naazu wunao ati'i pazaamataniinaouz apostlenao nii, na'iki prophetnao nii. Kaimana'o Doronaa ida'ana'o wuru'u utukapa-kidanuz pasha'apata'azon aimaakan wa'ati.

⁶ Kaikapa'o wuru'u mashaa'oraz utaapauzon: unao Gentilenao mishidan ida'an Kaimana'o Kuwai Jesus dava'o, na'apa'o nii uzaamatan kapam wuru'u kaimana'o aimaakan Tominkaru taa'azoniaza mishidainao Jewnao ati. Na'iki unao Gentilenao bauda'apatina'ora'a naa aizii Jewnao tuma; ukau'an ipai wuru'u Tominkaru kowaadaniaz pataa'azon papidanannao ati Christ Jesus ida'an, unao ipai'o nii kapam uzaamatanuz.

⁷ Tominkaru kamunanun idi õ'ati tuukii, utaa õkaudin-kizi nii na'iki utaa pama'ozakan õ'ati õkowaadapa-kinaa nii Kaimana'o Kuwai.

8 Padamata õgaru awutapa'o umanawun-karu õ'ida'a, ipai ba'oran Tominkaru poitorunao ai, mazan upu'u utaan umanawunu'o kaudin-kizai õ'ati, õkowaada kizi Gentilnao ati Kaimana'o Kuwai, umanawun kida'o aimaakan ikoda-kao dau'u Christ ida'an.

9 Na'iki Tominkaru zaamatana õgaru kowaada'o nii na'iki kainaabata'o nii kaimanaiman pidannao ati na'apam nii umishii-kao wuru'u usha'apata'azoniaz aimaakan, mashaa'oraz utaapauzon panyukunuu ii. Patoman di'iki'o ipai aimaakan, mashaa Tominkaru taapan wuru'u pasha'apata'azoniaz, aonaa bauda'apa pidan ati utukapa-kidanuz oo ukowaadanuz.

10 Aizii Tominkaru kaiwaa papidanannao, mishidainaouz, tukapa-kida'o nii mishi'o manawun paaitapaaban, ma'ozaka-tinpainao doronainao ati na'iki ūzowaunaanao doko ii aka'oraz ūmashaapan ati.

11 Kotua'ora'a naa patoman ua'ii amazada udi'itapan wuru'u pasha'apata'azonuz aimaakan kaikapa'a, aizii ukawana'ati'i naa mishi usha'apatan na'apa aimaakan kida Christ Jesus, wanaobanaa ida'an.

12 Wazaamatinan idi Christ ida'ati na'iki wamishidan idi uruu, mabaal'azoo wawa'atin Tominkaru kanaapu ati, waaitapa unaubaan nii waunao.

13 Ukau'an õkia'azon unao ati, aonaa õaipan ukasha'oradapan unyukunuu õpataka'uta-kao idi taraa-kizai'i õkowaadapan dikin ii Kaimana'o Kuwai unao ati. Mishi'oraiman ukonaukii-kida'a naa õtaraapa-kao Kaimana'o Kuwai dikin ii.

Paul toriinpan mishidaina ati Ephesus

iainaouz

¹⁴ Uruu idi karikaonan õkodoru'ukan waDaru Tominkaru kanaapu ati õtoriinpan dono.

¹⁵ Uruu wuru'u pabi'inaaka kida'oraz pidannao daru, ipai aokazi iainao na'iki imi'i baara anaina o kidaz.

¹⁶ Tominkaru umanawunun idi õtoriinpan marii kizi utaan umanawunu'o ma'ozaka-kinai unao ati paDoronaa ida'an, ma'ozaka kizi utaapan unyukunuu.

¹⁷ Na'iki marii kizi karikaonan Christ mashaa pan unao nyukunuu ii, umishidan idi manawun uruu. Na'iki õtoriinpan marii kizi unao kamaraina panun tuukii, uruu ida'an kizi uma'ozakadinpan, aonaa kizi ukaakinpan.

¹⁸ Uruu ida'an kizi, ipai baokopa Tominkaru pidanannao tuma, uaitapa kizi kaimanaiman na'apa'oram wuru'u Christ marainapanuz waunao udawun iti manawun. Mishi kaina'a utaapan dobata umanawunu'o marainpaaka-kinai, aonaa utokon nii.

¹⁹ Aonaa mishi pidan aitapan na'apa'oram wuru'u Christ marainapanuz waunao udawun iti manawun, mazan õtoriinpan marii kizi ipai unao aitapan wuru'u Christ taapaniaz marainpaaka-kinai. Na'iki marii kizi'i naa unao dyaupain kaimanaiman Tominkaru kaduz di'iti'i naa.

²⁰ Tominkaru, turuu usha'apatan umanawun kida'o aimaakan wanyukunuu ii pama'ozakan ida'an, powa'a'o zii umanawunun waaiapanii ai oo watukapanii ai.

²¹ Tominkaru sha'apatan idi umanawun kida'o aimaakan mishidainao ida'an na'iki Christ

Jesus ida'an, marii karikaonan utaapa-kao umanawunu'o nii. Amen.

4

Mishidainao bauda'apatinan Christ ida'ati

¹ Tominkaru sha'apatan idi kaiman kida'o unao ati Christ ida'an, ukau'an ōgaru taraapa-kariwaiz ōkaudinan dikan ii Naobanai ati, ōkia'azon u'ati, ōaipan umashaapan kaiman zoobaba na'apa Tominkaru aipan kawan papidannao mashaapan. Na'apa'o nii wuru'u udapadanuz unao Christ ida'an.

² Na'iki aonaa u'atadinpa'ana'a, utaapa uiribannao kaiman na'iki ukarodapa īdyau, na'iki aonaa ukashadina'ana'a ī'ai īmasha'apatinkan dono kaiman. Umarainapa īdyau una'apan pu'u.

³ Na'iki ma'ozaka'a naa utiwain karikaonan kizi utaapaakan kaiman, utaapa unyukunuu kaiman Kaimana'o Doronaa bauda'apatapan idi unao.

⁴ Ipai waunao mishidainaouz baokopa wazaamatinpan baulda'apa'o nanai di'iti, na'iki kaina'a baulda'apa Kaimana'o Doronaa mashaapa'o ipai wakawana'ati kida. Kaina'a baulda'apa wazaudapanii, tawuru'u Tominkaru kowaadaniaz pataa'azon diina'iti'i pazaamataniinao ati.

⁵ Kaina'a baulda'apa waNaobanaa, baulda'apa kaimana'o kuwai wamishidapanii, na'iki ipai waunao baulda'apa'o ida'ana'o wachikaawunuinan.

6 Kaina'a bauda'apa Tominkaru na'iki uruu bauda'apa ipai waunao Daru. Uruu kazowautapa'o ipai waunao, uruu kaudina'o ipai waunao ida'an, na'iki uruu mashaapa'o ipai wa'ida'a oo wanyukunuu ii.

7 Aizii Christ kamunanun idi, wakawana'ati kida ubuutan wakaka'iita-kinaa nii washa'apatan kaudin-kizai.

8 Kaina'a sha'atii usaadinpan na'apa Tominkaru kaaritan ida'a, tawuru'u ukianuz: "Uzaidan dono'oraz doko iti,

utaazata-kida patarubanao, īnao kaakinpainaouz u'ati.

Na'iki utaa kaiman kida'o aimaakan papi-danannao ati."*

9 Na'apa'oram ati'o wuru'u "uzaidan doko iti" kii-karuz? Uwa'atin doko iki na'iki ukaawan apowa ati, imi'i baara ati.

10 Ukau'an wuru'u kaawanka'oraz imi'i baara ati, uru'u naa wuru'u kiwa'oraz powaa iti doko iti aokazi dawun iti manawun. Uruu idi turuu ukazowautapan ipai amazada aokazi ia'o na'iki imi'i baara ana'o.

11 Uruu Christ taa'oraz pana'a kida'o kaudin-kizai papidanannao ati. Pabi'i kida papidanannao uzaamata apostlenao nii, ba'orainao uzaamata prophetnao nii, ba'orainao uzaamata kowaadapa'o nii kaimana'o kuwai, ba'orainao uzaamata taapa'o nii papidanannao na'iki tominapa-kida'o nii īdyau.

12 Uzaamatan īdyau, ītominapa-kida kizi Tominkaru pidanannao īaitapa kizi pasha'apatan

* **4:8** Psalm 68:18

pakaudin-kizi Tominkaru ati. Uruu ida'an kizi Christ nanaa, wuru'u mishidainaouz, ma'ozakadinan u'ati na'iki ūma'ozakada kizi pamishidapan powa'a zii.

¹³ Atii na'apa'o nii wabauda'apatan wamishidapan na'iki kaimanaimana'o nii waaitapan Tominkaru Dani. Na'iki ma'ozaka'o mishidainaou'o nii waunao. Wadyaupain nii kaimana'o mishidainaao nii, atii na'apa'o nii waunao Christ kawan, uruu mishi'o ukaimanan manawun.

¹⁴ Ukau'an aonaa koraiziannao kawanu'o nii mani waunao. Aonaa turuu pidannao tanawatan wanyukunuu pana'iti kida'o pakuwaa ida'an, na'apa awaru kidu'ukan kawan kanawa wunu baoko an di'itinapa kida'a.

¹⁵ Mishi'oraiman, marii kizi'i naa pa'an wakowaadapan mishi'o kuwai wamarainpaakan ida'an, uruu ida'an kizi wadyaupain, na'iki wabauda'apatin kaimanaiman Christ ida'ati, uruu wuru'u wazowauz.

¹⁶ Aizii ipai waunao mishidainaouz, unanaa wuru'u waunaouz. Uruu wuru'u zaamataaka-kida'oraz waunao bauda'apa'o nanai ida'ati, na'apa pidan nanaa kawan, ipai udyukoinpan kida kaiman ūzaamataakan na'iki ūzaamatinpan uzowau di'iti. Ukau'an na'apa'o wuru'u waunaouz, wamarainpaakan an na'iki washa'apatan an wuru'u taa-kariwai kidaz wa'ati washa'apatan nii, baokopa'o nii wadyaupain, Christ ma'ozakan ida'an.

Wapana'ada kizi'i naa wakaduz

¹⁷ Aizii ūkakinaowa'azon unao Naobanai aipan kawana'ati. Aona'a naa umashaapa'ana'a

powa'a Gentilenaao kawan, maaitapa-kainaouz Tominkaru, wuru'u ūdi'itapanii kidaz aimaakan mazanu'o na'iki madiwautapa-ka'o karikaonan.

18 Aonaa ūaitapanaatan wuru'u mishi'o kuwai Tominkaru di'iki kida'oraz, aonaa ūzaamatan wuru'u pa'ina'o mashaapa-karu Tominkaru taaniaz, usha'apanum kau'an tuukii ūdadadaradapan panyukunuu u'ai, na'iki aonaa ūaitapa'azon na'apa kida'o aimaakan dau'an.

19 Uruu idi aona'a naa ūkiba'azoo-kidan pasha'apaapan oii kida'o aimaakan. ūmashaapan soo pasha'apaapan dau'u wuru'u pananaa na'iki panyukunuu aiapanii kidaz ūsha'apatan. ūmashaapan pakaminshu'uinpan dau'u, ūsha'apata ipai kakiba'azonnaa kida'o aimaakan, aonaa ūsokoda'azon pana'apainpan, mazan kii'an powa'a zii ūaipan pasha'apatan oia'o.

20 Unao, aonaa utominapa-kida-kao na'apa kida'o aimaakan dau'u umishidan dono na'iki uzaamatan dono'oraz Christ unaobanaa nii.

21 Mazan uabata pa'an Christ dau'an, na'iki uabata kapam mishi'o kuwai, Christ kaduz kida dava'oraz.

22 Utominapa-kida-kao dono, udyyudakao umarina'atan na'iki umuudan kiwiini'o umashaapauzon kaduz, wuru'u unaudapaniaz usha'apaapan dikauda kida'oraz aimaakan. Wuru'u na'apa'oraz pidan kaduz, soo pataka'uta-kida'o na'iki antamikita-kida'o karikaonan pidan.

23 Ukau'an marina'a naa Tominkaru pa'inaadan unyukunuu, udi'itinapa kizi'i naa pa'an kaimana'o dau'u pa'idiwaru.

24 Mishi Tominkaru pa'inaadan unao kaduz

na'apa pakaduz kawan, ukau'an ukaiwa'a naa wuru'u pa'ina'oraz kaduzui taa-kao u'ati, mishi kizi'i naa usha'apatinan kaiman, na'apa Tominkaru aipan kawana'ati.

²⁵ Ukau'an, aona'a naa powa'a umariid-in'a'ana'a. Marii ipai pidan paradan mishi'o ida'an ipai pidannao ati. Usha'apanum kau'an ipai baokopa waunao bauda'apa'o nanai di'iti'o wazaamatinpan.

²⁶ Aizii uto'oran dono, aonaa usha'apata'ana'a oia'o aimaakan, na'iki usookada uto'orainpan na'iki usaabaa-kida unyukunuu kamoo tipitan ua'ii,

²⁷ aonaa ukashaapa'ana'a Satan kaiwaan unao, usha'apatan ida'an oia'o aimaakan.

²⁸ Aizii koidimiki pidan, marina'a naa umuu-dan pakoidimikin. Marii pa'an ukaudinan naa dadara, uikoda kizi aimaakan pa'ati pamashaappa-kinaa nii, na'iki kaina'a kizi aimaakan utaan nii kapam pataka'utinainao pidannao ati.

²⁹ Mana'a ukodita-kida'ana'a dikauda'o na'iki kaziwa'o parada-karu udako iki. Mazan marii pa'an uparadan kaimana'o ida'an, na'apa'o wuru'u pidannao abata'azoo nii kidaz, uruu ida'ana'o nii ukaminka'utan na'iki uma'ozakadan pidannao nyukunuu.

³⁰ Na'iki aonaa ukasha'oradauta'ana'a Kaimana'o Doronaa Tominkaru di'iki'oraz. Tominkaru taanii wuru'u Kaimana'o Doronaaz wa'ati, uruu ida'ana'o nii waaitapan mishi'o nii Tominkaru so'otan na'iki ukazannaatan waunao ipai oia'o ai diina'iti'i.

³¹ Aizii aona'a naa powa'a uto'oradinpaauzo'o na'a, na'iki aona'a naa powa'a uto'oraba'ana'a,

na'iki aona'a naa uto'ora'akauzo'o na'a. Na'iki aona'a naa powa'a uzunaapaaka'ana'a oo udakoopaaka'ana'a dikauda sodi kida'o ida'an. Na'iki aona'a naa udi'itinpa'ana'a powa'a uantamikita'azon dau'u uiribannao.

³² Mazan usha'apata pa'an kaiman kida'o aimakan uiribannao ati na'iki ukamunan-kida ïdyau. Na'iki umarina'ata'a naa wuru'u dikauda kida'oraz uiribannao sha'apatauzonii kidaz u'ati, na'apa Tominkaru marina'atan kawan wa'oian Christ ida'an.

5

Mashaapa-karu kanada'o ida'a

¹ Aizii uda'ana'a naa Tominkaru kaduz, usha'apanum kau'an udainao unao, na'iki umarainapanii unao tuukii.

² Na'iki karikaonanu'u naa umashaapa marainpaaka, na'apa Christ marainpan kawan waunao, utaainan atii umawakan waunao dikan ii. Kaiman manawun kaduunu'o kawan udemainan Tominkaru ati umawakan dono. Na'apa uzai kawaoda-kao kawan Tominkaru ati, kaduun udamaanuz.

³ Aizii Tominkaru dainaou'u naa unao, ukau'an aona'a naa turuu uunamunaa abatauta-kao ukaminshu'uinpan. Na'iki aona'a naa turuu usha'apaapan kakiba'azonnaa kida'o aimakan, na'iki aonaa turuu umisha'orarun. Usha'apanum kau'an aonaa turuu na'apa kida'o abata-kao Tominkaru pidanannao dau'an.

⁴ Na'iki aona'a naa turuu ukadakotinan kakiba'azonnaa kida'o dau'u, na'iki maaitapin-kainao paradan kawan, oo banikii-tin-karu

mani oia'o na'iki dikauda sodi kida'o di'ii'aka. Mishi'oraiman ukonaukii-kida pa'an Tominkaru ipai aimaakan kida dau'an, wuru'u usha'apatanii kidaz unao ati.

⁵ Uaitapa kizi mishi'o nii wuru'u, pidan kaminshu'uinp'a'o, na'iki sha'apaapa'o kakiba'azonnaa kida'o aimaakan, na'iki misha'oraru, aona'o nii na'apainao pidannao zaamata-kao Christ na'iki Tominkaru naobanaitinapa-kizi iti, na'iki aona'o nii ūzaamatian wuru'u Tominkaru taa'azooniaz. Aizii pidan aipaabi'ia'o aimaakan soo pa'ati karikaonan, utominkaruniitapan aimaakan kida wuru'u.

⁶ Mana'a umariida-kidina'ana'a pidannao ati ūkowaadapan an mazanu'oraz karikaonan kuwai kida. Usha'apanum kau'an Tominkaru pataka'utan nii ipai pidannao, wuru dikan ia'a ūsha'apaapanii kidaz, na'iki ūdikintapan idi Tominkaru.

⁷ Ukau'an mana'a ukaminauda'u-tinpa'ana'a na'apainao pidannao idi.

⁸ Mishi kiwiin umashaapan maruta'o-karu'u, mazan aizii uzaamatinan idi'i naa Naobanai di'iti, umorotan kanada'o-karu iti; ukau'an umashaapa'a naa kaiman na'apa pidannao kanada'o-karua'o mashaapauzon kawan.

⁹ Aizii pidannao mishi'o ūmashaapan kanada'o ida'a, aitapa-kao ūdyau, ūmashaapan ida'an kaiman na'iki ūsha'apatinan ida'an sakitapa, na'iki ūmashaapan ida'an mishi paparadan kawana'ati.

¹⁰ Ukau'an utominpa'a naa, uaitapa kizi'i naa na'apam mashaapa-karu Tominkaru aipan kawana'ati.

11 Aonaa usha'apaapa'ana'a oia'o aimaakan kida wuru'u pidannao sha'apaapauzonii kidaz maruta'o-karu'u. Mishi'oraiman ukowaada ū'ati aonaa ukaimanan wuru'u na'apa kida'o aimaakan ūsha'apaapaniaz.

12 Tuukii ukakiba'azonnan kadakotin-karu wuru dau'a'a dikintapainao sha'apaapanii kidaz aimaakan maruta'o-karu'u.

13 Mazan kanada'o kanadapan dono ūdyaun ipai'o nii ūkaduz tukapa-kao na'iki aitapa-kao.

14 Na'ia'oram kanada'o kanadapanii kainaabana'o ni'i naaz. Kaikapa sha'atii tawuru'u saada-kariwai Tominkaru kaaritan ida'a'o kianuz:

“Pugaru da'awupauzo, pupokoda'a naa,
mawaka'o kawanu'ora'a naa pugaru, ukau'an
pukadishita

Christ taa kizi kanada'o punyukunuu iti.”

15 Ukau'an umashaapa'a naa kaiman na'iki aitapin. Aonaa umashaapa'ana'a maaitapinkainao pidannao mashaapan kawan, mazan aitapinainao mashaapan kawan pa'an.

16 Na'apainim utukapan an kaina'a kaimana'o aimaakan sha'apata-karu nii, usha'apata'aka sariapa, usha'apanum kau'an kai pidannao mashaapan oia'o dau'u pa'idiwaru.

17 Ukau'an aonaa umaaitapinka'ana'a, mazan uaitapa kizi pa'an kanom wuru'u Naobanai aipaniaz usha'apatan, ukawana'ati kizi'i naa usha'apatinan.

18 Aonaa upo'idi'i na'a, usha'apanum kau'an pidan po'idin an, aonaa uaitapan pasha'apaapan dikauda kida'o aimaakan. Mishi'oraiman marii pa'an Kaimana'o Doronaa ma'ozakadapan na'iki

kazowautapan unao, umashaapa kizi pa'an uaipan kawana'ati.

¹⁹ Uma'ozakada umin-mishidannao nyukunuu kida ukunuiian ida'an Psalms ida'a kida'o kunui na'iki Tominkaru dau'u kida'o kunui; konaukii ukunuiapa unyukunuu iki Tominkaru ati.

²⁰ Karikaonan ukonaukii-kida waDaru Tominkaru ipai aimakan kida dau'an, wanaobanaa Jesus Christ ida'an.

*Daiaroinao na'iki daiaruinao
ati'o*

²¹ Aizii minziiwa'a naa usha'apatin umin-mishidannao paradan kawana'ati, usha'apanum kau'an unaobanaa Christ umanawunu'o uruu.

²² Unao daiaroinao uizo'ati udaiaru paradan na'apa uizo'atin kawan Naobanai paradan.

²³ Usha'apanum kau'an uzowaunaa wuru'u udaiaruz. Na'apa Christ kazowautapan kawan mishidainaouz, wuru'u unanaaz. Īnao ukazannaataniinaouz oia'o ai.

²⁴ Ukau'an na'apa mishidainao izo'atin kawan Christ paradan, na'apa'o nii kapam wuru'u daiaroinao kida izo'atinuz pau daiaru paradan.

²⁵ Daiaruinao, umarainapa udaiaro, na'apa Christ marainpan kawan tuükii mishidainao, atii ukashaapa zii pazowii-kao pakazannaata-kinaa nii īdyau,

²⁶ uaipan idi pachikaan īdyau kaiman ī'oian ai. Uchikaan īdyau wunu idi na'iki paparadan ida'an.

²⁷ Usha'apanum kau'an uaipan idi patukapakidan mishidainao konaunam manawun, īkadishitan dono ukanaapu ati diina'iti'i. Aonaa

uaipan patukapan kaniriba'o oo dikauda'o nii ū'ida'a. Mazan uaipan ū'idaun kaimanainao nii na'iki aonaa kizi oia'o ikoda-kao ū'ida'a.

²⁸ Na'apa kizi kapam daiaruinao marainpan pau daiaro, ū'marainpan kawan pananaa. Na'ia'oram pidan marainpa'o pau daiaro marainpa'o pananaa wuru'u uruuz.

²⁹ Mishi aonaa na'iam zii pidan to'oram kizaitapan pananaa. Mishi'oraiman kaiman pa'an utaapanuzu, kaiman upaanuzu. Na'apa Christ taapan kawan mishidainao kaiman.

³⁰ Usha'apanum kau'an Christ nanaa wuru'u waunaouz.

³¹ Kaikapa sha'atii tawuru'u usaadinapanuz Tominkaru kaaritan ida'a: "Uruu idi daonaiora muudinan nii padaru na'iki padaro ai, na'iki ubauda'apatinan pau daiaro tuma. Uruu idi ū'bauda'apatan naa pananaa, aonaa dya'utama'ora'a naa mani ū'idaun."*

³² Kaina'a mishi'o na'iki umanawunu'o kakinaorii di'oraz parada-karu ida'a. Christ na'iki mishidainao dau'ana'o wuru'u ū'kadakotinanuz da'a'a.

³³ Ukau'an na'apa kizi kapam unao, marii kizi ipai daonaioranao marainpan pau daiaro na'apa ū'marainpan kawan pananaa. Na'iki marii kizi ipai daiaroinao taapan umanawunu'o nii pau dairunao.

6

Koraiziannao, daruinao na'iki ū'daronao ati'o

¹ Koraiziannao, uizo'ati udaru na'iki udaro paradan, usha'apanum kau'an unao mishidainao

* ^{5:31} Genesis 2:24

Jesus, na'iki sakitapa'o wuru'u sha'apatin-karuz na'apa.

² Kaikapa sha'atii tawuru'u usaadinapanuz Tominkaru kaaritan ida'a. "Umarainapa udaru na'iki udaro." Uruu kiwiitapa'o kakinaorii kaina'a'o aimaakan taa'azoo-kao utuma uizo'ati-kao an.

³ Kaikapa'o wuru'u aimaakan taa'azoo-kariwaiz. "Kaimana'o nii puikodan mashaapaku, karikaonanu'o nii pukonaukiitinan na'iki kotua'iki'o nii pumashaapan di'oraz imi'i baara'a puizo'atin an pudaru na'iki pudaro paradan."*

⁴ Aizii unao daruinao, aonaa uto'orada'ana'a udainaao, mishi'oraiman kaiman utaapa ūdyau, ukakinaota ūdyau kaimana'o ida'an na'iki utominapa-kida ūdyau Tominkaru aipan kawana'ati.

Poitoruinao na'iki naobanainao ati'o

⁵ Aizii unao torii-kariwaiz poitoruinao,† uizo'ati unaobanaanao paradan mashaapainaouz da'a'a imi'i baara'a. Aonaa udikintapa'ana'a ūdyau. Konaukii usha'apata ūkaudin-kiz, uizo'ati ūparadan na'apa uizo'atin kawan Christ.

⁶ Uizo'ati unaobanaanao paradan, aonaa ūwunuutapan idi mani karikaonan usha'apatan ūkaudin-kizi oo uaipan idi karikaonan ūnaudapan unao. Mazan Christ poitorun idi unao, usha'apatin kaiman, unyukunuu kaimanan ida'an na'apa Tominkaru aipan kawana'ati.

* **6:3** Exodus 20:12; Deuteronomy 5:16 † **6:5**
torii-kariwai poitorui: Putukapa kaarita tokon ii Parada-karu Masha'apannaada-kinao di'ii.

7 Usha'apata ipai ukaudin-kizi kaiman na'iki konaukii, aonaa pidan ati'o kawan mani, mazan Naobanai Jesus ati'o kawan pa'an.

8 Usha'apanum kau'an uaitapa Naobanai Tominkaru'o nii wuru'u kawinipinaata'oraz ipai pidannao, poitoruinao na'iki wuru'u aona'oraz ĩpoitoruinao mani. Ukawinipinaatan nii ĩdyauñ ĩsha'apatan idi kaiman kida'o aimaakan.

9 Aizii unao kapoitoru-tinpainaao, kaiman kapam utaapa upoitorunao, aonaa udakota'ana'a usha'apatan oo uba'izian ĩdyauñ. Usha'apanum kau'an ipai unao na'iki upoitorunao, bauda'apa'o uNaobanaa, uruu aokazi ia'oraz. Uruu, utukapa ipai pidannao na'apa kida pa'idiwaru, aonaa na'ia'oram utaapan pana'a kida'o nii.

Mishidainao mizaataakapan daara ni'o

10 Aizii da'a'a ubaukapan naa õkia'azon unao ati, tuukii õaipan uma'ozakadinan Naobanai Tominkaru ma'ozakan umanawunu'oraz ida'an.

11 Umorokoda'a naa ipai wuru'u Tominkaru taanii kidaz mizaataaka-karu daara‡ nii, ma'ozaka kizi ukadishitapan, na'iki aonaa kizi ukaakinpan Satan tiwaan an pawaota-kidan unao pabi'inaaka kida'o aimaakan ida'an.

12 Aizii wuru'u wamizaataakanuz, aonaa pidannao tuma'o mani, mazan wamizaataakapan oia'o doronainao tuma'o. ĩnao ma'ozaka'oraz ĩkazowautapan pidannao mashaapainaouz kai

‡ **6:11 mizaataaka-karu daara:** Kotua'o soldyaanao morokodanii kida pamizaataaka'azon dono: zadawii, pidan dokori'i dikaniribanaa, dazkidii, awautinapa-kinai, kowamai, na'iki mizaataaka-kinai marii. English ida'an udakota-kao 'armour' kii.

maruta'o-karu'u, wuru amazada baara ana'a. Na'iki wamizaataakapan oiainao manawun doronainao tuma'o, wuru'u ma'ozaka-tinpaina o kidaz doko ii aka.

¹³ Ukau'an umorokoda'a naa aizii ipai wuru'u Tominkaru taanii kidaz mizaataaka-karu daara nii na'iki ukaiwa'a naazu. Aizii na'apainim oia'o na'iki dikauda'o aimaakan sha'apan u'ati, aona'o nii ukaakinpan u'ati, mazan udikintan nii wuru'u oia'oraz. Aizii uipaian dauna'an umizaataakapan, pakawanu'o nii ma'ozaka ukadishitapan.

¹⁴ Ukau'an, ma'ozaka'a naa pa'i ukadishitapa. Umishidapa wuru'u mishi'oraz kuwai. Ukau'an, umorokoda wuru'u mishi'oraz kuwai uzadawu nii. Na'iki umashaapa kaiman Tominkaru aipan kawan, uruu kizi ukaiwaa udokori'i dikaniribanaa nii.

¹⁵ Na'iki uminziwanuz ukowaadapan Kaimana'oraz Kuwai, kaimanaaka-karu daua'oraz Tominkaru tuma, uruu kizi umorokoda udazkidi nii.

¹⁶ Kaina'a zii ba'oran: umishidapanuz Christ, uruu kizi ukaiwaa uwautinapa-kinaa nii, Satan ba'itan an pabairi tikazi-tinapa kida'o.

¹⁷ Na'iki wuru'u Tominkaru kazannaatanuz naa unao, uruu kizi umorokoda ukowam nii. Aizii wuru'u Tominkaru Paradanuz, uruu ukaiwaa umarian nii, Kaimana'o Doronaa taaniaz u'ati.

¹⁸ Na'iki karikaonan utoriinapa Kaimana'o Doronaa kaminka'utan ida'an unao. Utoriinpan an Tominkaru ati ukowaada ipai aimaakan dau'an; upishaa u'ati wuru'u tuukia'oraz manawun uaipan ukaminka'uta kizi unao. Ukau'an dyauta utaapa unyukunu toriinapa-

karu dau'ati, na'iki karikaonan utoriinapa ipai Tominkaru pidanannao ati.

19 Karikaonan pa'i utoriinapa Tominkaru ati ukaminka'uta kizi õgaru õkakuwaapan an, mabaa'azoo kizi õkowaadan Kaimana'o Kuwai wuru'u mashaa'oraz utaapauzo-kao kotua'a naa.

20 Jesus zaamataniit õgaru kowaadapa'o nii Kaimana'o Kuwai; uru'u naa wuru'u õkowaadapaniaz na'iki uruu dikin ia'o wuru'u õtaraapa-kaoaz da'a'a. Ukau'an, utoriinapa Tominkaru ati õdau'an, aonaa kizi õtarian õkowaadapan wuru'u Kaimana'oraz Kuwai dyuuda-kariwaiz õkowaadapan.

Paul katokontan pakaaritan

21 Tychicus, uruu wa'inawuzuitapanii umishidan idi Christ, na'iki uruu wamarainapanii na'iki kaimana'o ukaudinauzon Naobanai ati. Uru'o nii kowaada unao ati ipai õdau'an, na'iki õsha'apataniit kida dau'an.

22 Õdyuudan nii uruu unao di'iti ukowaada kizi ipai daunuuda'u waunao dau'u, na'iki uma'ozakada kizi unao nyukunuu.

23 Marii waDaru Tominkaru na'iki Naobanai Jesus Christ taan kaimana'o mashaapa-karu na'iki marainpaaka-karu ipai unao mishidainao ati, na'iki karikaonan kizi umishidapan Christ.

24 Marii Tominkaru kaimanan ipai wunao ati'i karikaonanu'oraz ïmarainpan manawun Naobanai Jesus Christ.

**Kaimana'o Tominkaru Paradan
New Testament in Wapishana (GY:wap:Wapishana)**
copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Wapishana

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Wapishana

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
198b856d-ac64-5e95-afee-2b1cb3b356c1